

Služobný pes ako aplikačný prostriedok preventívnej metódy policajnej verejno-poriadkovej činnosti

Vladimír Ďurišin¹, Boris Löffler²

Abstrakt: vedecká štúdia „Služobný pes ako aplikačný prostriedok preventívnej metódy policajnej verejno-poriadkovej činnosti je súčasťou záverečných výstupov výskumnej úlohy 3/2004 – Metódy výskumu a vývoja policajných činností (výsk. VVÚ 130). Štúdia v úvode definuje a podrobne charakterizuje teoreticko-spoločenské východiská metód. Následne autori vymedzili podstatu preventívnej metódy policajnej verejno-poriadkovej činnosti. V ďalšej časti vedeckej štúdie detailne charakterizovali aplikačný rozmer využitia služobného psa pre účely preventívnej metódy policajnej verejno-poriadkovej činnosti ako preventívno-technického opatrenia a následne ako výchovno-propagačného a osvetového opatrenia.

Kľúčové slová: metóda, prevencia, preventívna metóda policajnej verejno-poriadkovej činnosti, služobný pes, aplikačná rovina využitia služobného psa v rámci preventívnej metódy policajnej verejno-poriadkovej činnosti.

Abstract: scientific study „Service dog - application means of preventive method of police public order activity is a part of final results of research task 3/2004 - Methods of research and development of police activities (research VVÚ 130). In the introduction, the study defines and characterizes in detail the theoretical and social basis of the methods. Subsequently, the authors defined the essence of the preventive method of police public order activity. In the next part of the scientific study, they characterized in detail the application dimension of the use of a service dog for the purposes of the preventive method of police public order activity as a preventive-technical measure and subsequently as an educational-promotional and enlightenment measure.

Keywords: method, prevention, preventive method of police public order activity, service dog, application level of use of service dog within the preventive method of police public order activity.

Úvod

---

¹ RNDr. Ďurišin V., externý učiteľ Katedry policajných vied Akadémie Policajného zboru v Bratislave.

² Doc. JUDr. Löffler B., PhD. vedúci Katedry policajných vied Akadémie Policajného zboru v Bratislave.

Úspešnosť a efektívnosť realizácie policajnej verejno-poriadkovej činnosti priamo závisí od schopnosti výberu vhodnej metódy, prostredníctvom ktorej policajný poriadkový orgán pôsobí navonok do prostredia pri plnení bezpečnostných úloh a eliminácii kriminality. Metóda aplikovaná prostredníctvom činnosti služby poriadkovej polície tvorí vnútornú náplň tvoriacu obsah vykonávaných organizačno-taktických foriem činnosti, prostredníctvom ktorých je zvyčajne prezentovaná smerom ku konkrétnym adresátom. Každá metóda činnosti má teda konkrétnu formu realizácie, ktorou sa prejavuje navonok a ktorá má povahu služobnej činnosti alebo služobného zákroku a súčasne vyjadruje i obsah činnosti alebo služobného zákroku. Zároveň vyjadruje i obsah činnosti pri ochrane verejného poriadku a v boji s protiprávnou činnosťou³.

Spojenie vhodného aplikačného prostriedku s príslušnou realizačnou metódou vytvára harmonický celok metóda–prostriedok, ktorého účelom je zefektívnenie predmetnej činnosti policajno-bezpečnostného charakteru v oblasti ktorej cieľové určenie smeruje k eliminácii konkrétneho spoločenského problému v našom prípade problému kriminálneho resp. protiprávneho charakteru. *Cieľom autorov predmetnej vedeckej štúdie je vymedzenie konkrétnych aplikačných rovín preventívneho využitia služobného psa pre účely vybraných druhov činností policajno-bezpečnostného charakteru.*

1. Teoreticko spoločenské aspekty metód

Pod termínom *metóda v najvšeobecnejšom zmysle* rozumieme spôsob postupu dosiahnutia vytýčeného cieľa, činnosť, ktorá je určitým spôsobom usporiadaná alebo tiež súhrn postupov a operácií praktického či teoretického osvojenia skutočností, ktoré sú podriadené riešeniu určitej úlohy.⁴ Iní autori zasa chápu metódu ako jav zložitej štruktúry, ktorý zahŕňa niekoľko čiastkových postupov, operácií resp. prístup k objektu či ako všeobecný proces poznania, cestu smerujúcu k stanovenému cieľu. Vo všetkých významoch však možno jednotne konštatovať, že termín metóda predstavuje systém čiastkových operácií či postupov, ktoré predstavujú subjektívny prístup k objektu a predstavuje určitý proces či už poznávacej alebo praktickej činnosti⁵.

Metóda v policajno-bezpečnostnej činnosti predstavuje systém krokov, operácií, techník a postupov, ktorými policajno-bezpečnostný subjekt prostredníctvom jednotlivých foriem činnosti pôsobí na objekt záujmu a dosahuje pozitívny stav pri plnení bezpečnostných cieľov v boji s protiprávnou činnosťou.

Základnú systematiku metód v policajno-bezpečnostnej činnosti tvoria:

- **najvšeobecnejšie metódy** – tieto sú použiteľné v akejkoľvek oblasti ľudského poznania. Do tejto skupiny patria napríklad metódy filozofické, gnozeologické.
- **všeobecné metódy** – medzi všeobecné metódy môžeme zaradiť predstavivosť, intuíciu, pozorovanie, popisovanie, meranie, porovnávanie, analógiu, experimentovanie, modelovanie⁶, štatistiku a pod.
- **špecifické metódy** – tieto sú príznačné pre činnosť policajno-poriadkových orgánov a do tejto skupiny patrí napríklad prieskum, anketovanie, expertízne hodnotenie, ďalej

³ CHOMA, P., Bratislava 1996. Poriadková činnosť polície, III diel, s 33.

⁴ BERŽI, L., Bratislava 1996. Teória policajno-bezpečnostných služieb, všeobecná časť, s73.

⁵ BERŽI, L., Bratislava 1996. Teória policajno-bezpečnostných služieb, všeobecná časť, s81.

⁶ METEŇKO J., výskumná úloha 3/2004 – Metódy výskumu a vývoja policajných činností (výsk. VVÚ 130) str. 7.

metódy operatívno-pátracej či dopravno-bezpečnostnej, ako i *verejno-poriadkovej činnosti*.⁷

V praktickej rovine sú pre činnosť orgánov vykonávajúcich policajnú verejno-poriadkovú činnosť charakteristické najmä:

- **preventívna metóda** policajnej verejno-poriadkovej činnosti,
- **represívna metóda** policajnej verejno-poriadkovej činnosti.

V poslednej dobe však silnejú hlasy prezentujúce názor existencie i tretej metódy, ktorá má tvoriť akýsi medzičlánok vyplňajúci istý diskutabilný, prelínajúci sa priestor medzi preventívnou a represívnou metódou policajnej verejno-poriadkovej činnosti. Ide o **metódu profylaktickej** policajnej verejno-poriadkovej činnosti

Uvedená kategorizácia metód činnosti policajných poriadkových orgánov ako celok predstavuje **system metód**. Tento systém tvorený jednotlivými prvkami (metódami) smeruje k optimálnemu dosiahnutiu stanoveného cieľa a efektívnemu plneniu úloh policajných poriadkových orgánov v konkrétnych oblastiach ich pôsobnosti. Jednotlivé metódy tvoriace systém metód policajnej verejno-poriadkovej činnosti sa pri praktickom výkone ich realizácie navzájom **prelínajú**.

Prevenčia je vo všeobecnej rovine definovaná ako cieľavedomé, plánovité, koordinované a komplexné pôsobenie na príčiny a podmienky, ktoré vyvolávajú alebo umožňujú kriminalitu alebo inú protispoločenskú činnosť, s cieľom ich predchádzania, potláčania a zamedzovania.

Kriminalitou v tomto prípade rozumieme konanie, ktoré je trestným činom a inou protispoločenskou činnosťou konanie, ktoré je priestupkom či iným správnym deliktom ako i iné konanie, ktoré síce nie je priestupkom alebo iným správnym deliktom, ale pôsobí negatívne v spoločnosti.⁸

Z hľadiska kvalifikácie podľa štádia vývoja (kriminálneho) problému a zároveň podľa okruhu adresátov preventívnych aktivít sa prevencia kriminality realizuje ako primárna, sekundárna a terciárna prevencia kriminality.

Primárna prevencia kriminality zahŕňa predovšetkým výchovné, vzdelávacie, voľnočasové, osvetové a poradenské aktivity zamerané najmä na najširšiu verejnosť. Zvláštnu pozornosť venuje pozitívnemu ovplyvňovaniu najmä detí a mládeže (napr. využívanie voľného času, možnosti športového vyžitia). Ťažiskom primárnej prevencie kriminality sú rodina, školy a lokálne spoločenstvá.

Sekundárna prevencia kriminality sa zaoberá rizikovými jedincami, skupinami osôb, u ktorých je zvýšená pravdepodobnosť, že sa stanú páchatelmi alebo obeťami trestnej činnosti (špecializovaná sociálna starostlivosť), inej protispoločenskej činnosti (napr. drogová a alkoholová závislosť, záškoláctvo, šikanovanie, patologické hráčstvo, vandalizmus, interetnické konflikty, dlhodobá nezamestnanosť) a príčinami kriminogénnych situácií.

Terciárna prevencia kriminality sa uskutočňuje resocializáciou osôb narušených kriminalitou a inou protispoločenskou činnosťou, t.j. pôsobením na osoby, ktoré už spáchali, alebo na ktorých už bol spáchaný trestný alebo iný protispoločenský čin, s cieľom udržať dosiahnuté výsledky predchádzajúcich intervencií a rekonštrukcie nefunkčného sociálneho prostredia. Realizuje sa v sociálnej oblasti s cieľom pomôcť obeťom alebo páchatelom opätovne sa začleniť do spoločnosti formou resocializácie (psychologická, psychiatrická

⁷ BERŽI, L., Bratislava 1996. Teória policajno-bezpečnostných služieb, všeobecná časť, Bratislava.s83.

⁸ Čl.1 § 3 Zákona č. 583/2008 Z. z. o prevencii kriminality a inej protispoločenskej činnosti.

pomoc, zdravotná pomoc, pomoc pri pracovnom uplatnení vrátane rekvalifikácie, sociálne a rodinné poradenstvo, pomoc pri získavaní bývania a pod).

Primárna, sekundárna a terciárna prevencia kriminality sa realizuje najmä prostredníctvom preventívnych aktivít, ktoré sú členené podľa ich obsahového zamerania na aktivity sociálnej, situačnej a viktimáčnej prevencie kriminality.

Sociálna prevencia kriminality je všeobecnou prevenciou všetkých prejavov kriminality a iných protispoločenských činov. Aktivity ovplyvňujú proces socializácie a sociálnej integrácie a sú zamerané na zmenu nepriaznivých spoločenských a ekonomických podmienok, ktoré sú považované za kľúčové príčiny páchania trestnej činnosti. Aktivity sociálnej prevencie kriminality sú realizované vo vzťahu k verejnosti, vekovým, sociálnym a marginalizovaným skupinám, rodine, deťom a mladistvým, osobám v penitenciárnej a postpenitenciárnej starostlivosti.

Situačná prevencia kriminality je špecificky orientovaná na riešenie kriminality, ochranu verejného poriadku, zdravia, života a majetku objektov prevencie. Aktivity vychádzajú z predpokladu, že určité druhy kriminality sa objavujú v určitej dobe, na určitých miestach a za určitých okolností. Prostredníctvom opatrení režimovej, fyzickej a technickej ochrany sa snažia kriminogénne podmienky minimalizovať. Najefektívnejšie pôsobia pri obmedzovaní majetkovej trestnej činnosti.

Viktimáčna prevencia kriminality vychádza z konceptu bezpečného správania, diferencovaného s ohľadom na rôzne kriminálne situácie a psychickú pripravenosť ohrozených osôb. Ide o skupinové a individuálne zdravotné, psychologické a právne poradenstvo, tréning v obranných technikách a propagácii technických možností ochrany pred trestnou činnosťou.⁹

2. Preventívna metóda policajnej verejno-poriadkovej činnosti

Subjektmi prevencie kriminality sú orgány, organizácie a inštitúcie, ktoré sú realizátormi preventívnych aktivít. Medzi tieto patrí i Policajný zbor. **Policajný zbor plní úlohy na úseku prevencie v rozsahu pôsobnosti ustanovenej zákonom.**¹⁰ Jeho úlohou ako jedného zo subjektov je iniciovať, realizovať a monitorovať v rámci svojej pôsobnosti tvorbu opatrení na odstraňovanie príčin a podmienok, ktoré vyvolávajú alebo umožňujú páchať kriminalitu a inú protispoločenskú činnosť, s cieľom ich predchádzania, potlačania a zamedzovania. Súčasne v rámci svojej pôsobnosti zabezpečujú najmä dostatočné finančné, materiálne a technické prostriedky na výkon preventívnych aktivít.¹¹

Preventívnu policajnou verejno-poriadkovou činnosťou rozumieme súhrn systematicky a cielene realizovaných činností, operácií a techník orgánu ochrany verejného poriadku smerujúcich k eliminácii príčin a podmienok policajne relevantných udalostí.

Základné črty preventívnej policajnej verejno-poriadkovej činnosti sú:

- primárnosť jej postavenia v hierarchii metód (mala by mať dominantné postavenie medzi ostatnými metódami policajnej verejno-poriadkovej činnosti),
- pôsobenie na príčiny a podmienky vzniku negatívneho následku,
- absencia bezprostredného ohrozenia (realizuje sa v čase, kedy má hroziace nebezpečenstvo ešte len hypotetický charakter, je predpokladané, avšak reálne vzdialené),
- tvoria ju opatrenia ochranného charakteru,
- škodlivý následok nenastal.

⁹ Stratégia prevencie kriminality a inej protispoločenskej činnosti v SR na roky 2012-2015.

¹⁰ §2 ods. 3 Zákona o Policajnom zbore č. 171/1993 Z. z. v znení neskorších predpisov.

¹¹ Stratégia prevencie kriminality a inej protispoločenskej činnosti v SR na roky 2012-2015.

Pokiaľ má byť preventívna policajná verejno-poriadkovej činnosť úspešná, musí vychádzať z určitých zásad. Tieto zásady podmieňujú jej efektívnosť vo všetkých oblastiach jej realizácie. Medzi **nosné zásady** jej realizácie patria:

- **zásada oficiality** – v zmysle tejto zásady je činnosť Policajného zboru stanovená zákonom a vykonáva sa výlučne v jeho medziach a rozsahu.
- **zásada komplexnosti** pokrytia celého spektra zastrešovanej problematiky a účelného využitia dostupných preventívnych prostriedkov, ktoré sa musia navzájom dopĺňať, podporovať a umocňovať tak efektívnosť vzájomného pôsobenia v prospech výsledného cieľa.
- **zásada sústavnosti** – táto zásada v sebe odráža nutnosť neustáleho periodicky (sezónne) sa opakujúceho preventívneho pôsobenia na cieľové objekty, ktoré sú predmetom nášho záujmu až do doby, kedy preukázateľne nebude hroziť ani hypotetická možnosť ohrozenia objektu.
- **zásada koordinácie spoločného výkonu prevencie**- pri tejto zásade sa zvyrazňuje potreba komplexného a koordinovaného riešenia úloh prevencie kriminality štátnymi orgánmi a orgánmi samosprávy s väzbou na mimovládne organizácie, vzdelávacie a vedecké ustanovizne.
- **zásada aktualizácie a objektivizácie aktivít** prevencie kriminality, ktorá sa opiera o aktuálny stav vývoja kriminality, o materiálne, ekonomické a personálne podmienky, za akých je prevencia kriminality zabezpečovaná.
- **zásada plánovitosti a cielenosti aktivít** prevencie kriminality, odzrkadľuje aktivity, ktoré reagujú na potreby verejnosti, pričom ťažisko realizácie prevencie kriminality je položené na praktickú úroveň, opierajúcu sa o medzinárodné skúsenosti a spoluprácu subjektov prevencie kriminality na medzinárodnej a vnútroštátnej úrovni.
- **zásada jednoty metód** – obsahovou náplňou tejto zásady je dosiahnutie kontroly kriminality a inej protispoločenskej činnosti prostredníctvom komplementárneho súboru represívnych, profylaktických a preventívnych prostriedkov.¹²
- **zásada spätnej väzby** – táto zásada v sebe zahŕňa schopnosť subjektu realizátora objektívne vyhodnotiť spätno-väzobné informácie, v ktorých sa odzrkadľuje reálny obraz úspešnosti a efektivity ním realizovaných aktivít a ich následné operatívne pretransformovanie do procesu organizovania a riadenia následných aktivít.

Proces realizácie preventívnej metódy policajnej verejno-poriadkovej činnosti sa odráža v niekoľkých fázach, v rámci ktorých je obsiahnutý komplexný priebeh ich aplikácie do empirickej podoby. Ide o **fázy procesu realizácie preventívnej metódy** policajnej verejno-poriadkovej činnosti:

- **fáza zhromažďovania, spracovania, analýzy a vyhodnotenia získaných informácií** relevantných pre preventívne pôsobenie policajných poriadkových orgánov. Ide o informácie týkajúce sa príčin a podmienok umožňujúcich páchanie protiprávnej činnosti a narušovania verejného poriadku. Ich znalosť napomáha prijímať účinné opatrenia a metodické postupy a využívať prostriedky určené proti páchaniu kriminality, narušovaniu verejného poriadku či ďalšej protispoločenskej činnosti spadajúcej do pôsobnosti služby poriadkovej polície.
- **fáza prijatia rozhodnutí** o organizácii a následnej realizácii prijatých rozhodnutí. Na základe poznania príčin a podmienok umožňujúcich páchanie kriminality, narušovania verejného poriadku a inej protispoločenskej činnosti sú prijímané a realizované príslušné úlohy smerujúce proti páchaniu kriminality, narušovaniu verejného

---

¹² Stratégia prevencie kriminality a inej protispoločenskej činnosti v SR na roky 2012-2015.

poriadku. Týmito úlohami rozumieme aplikáciu širokého spektra nevyhnutných organizačno-riadiacich opatrení a efektívne uplatňovanie systému jednotlivých preventívnych prostriedkov a metodických postupov pri výkone policajnej verejno-poriadkovej činnosti.

- **fáza kontroly** na úseku predchádzania kriminality narušovania želaného stavu verejného poriadku či páchania inej protispoločenskej činnosti, spočíva v získavaní informácií úspešnosti pôsobenia realizátora preventívnych opatrení, použitých prostriedkov či metodických postupov ovplyvňujúcich kriminogénne faktory, s cieľom následného zdokonaľovania preventívneho pôsobenia v predmetných oblastiach.

V úvode sme konštatovali, že samotná realizácia metód policajnej verejno-poriadkovej činnosti je veľmi úzko spätá s jednotlivými organizačno-taktickými formami činnosti služby poriadkovej polície. Tieto tvoria akýsi obal, transportný prvok metódy do vonkajšieho prostredia, kde realizátor prostredníctvom nich prezentuje obsah (metódu) určeným adresátom. Z uvedeného tvrdenia je zrejmé, že **nie je pravdivé tvrdenie, že policajti vykonávajúci hliadkovú službu realizuje preventívnu metódu policajnej verejno-poriadkovej činnosti**. Je tomu tak preto, že pri výkone preventívnej metódy ide o ciele zámerné a systematické uskutočňovanie preventívnych aktivít smerujúcich ku konkrétnym adresátom. Zatiaľ čo však pri praktickom bežnom výkone jednotlivých organizačno-taktických foriem činnosti ide o široký komplex plnenia rozmanitých úloh v oblasti boja s protiprávnou činnosťou smerujúci k širokej verejnosti.

Nemožno však spochybníť fakt, že samotná prítomnosť subjektu realizácie policajnej verejno-poriadkovej činnosti v územnom obvode ako vedľajší druhotný efekt pôsobí na prevažnú väčšinu širokej verejnosti preventívne.

Realizácia priamej a aktívnej preventívnej policajnej verejno-poriadkovej činnosti v smere navonok prostredníctvom jednotlivých foriem činnosti sa môže uskutočňovať v rôznych formách, podobách. Nesmierne dôležitú rolu pri jej výkone zohrávajú schopnosti a spôsobilosti jej realizátora. Ide o schopnosť realizátora (v rámci Obvodného oddelenia PZ najčastejšie referenta s územnou a objektovou zodpovednosťou, staršieho referenta špecialistu pre prácu v komunitách či iného určeného pracovníka) na základe analýzy dostupných interných a externých informácií a miestnej a osobnej znalosti objektívne vyhodnotiť stav a úroveň bezpečnostnej situácie v jemu zverenom teritóriu a následné vhodné určenie adresátov ním vykonávaných preventívnych aktivít, ako i miesta a času a samotného obsahu jeho preventívnych aktivít. Samotná realizačná podoba preventívnej metódy policajnej verejno-poriadkovej činnosti môže mať potom charakter opatrení rôzneho druhu.

➤ **preventívno-technické opatrenia**

Tieto možno v aplikácii na praktický výkon preventívnej metódy policajnej verejno-poriadkovej činnosti nasmerovať do oblasti využitia mechanických prostriedkov znemožňujúcich páchatel'ovi spáchanie protiprávneho skutku resp. prostriedky vedúce k jeho priamemu odhaleniu a zadržaniu na mieste policajne relevantnej udalosti. Ide o prostriedky vychádzajúce z teórie ochrany objektov ako napríklad (mreže, zámky, kontajnery, pancierové skrine či prostriedky nástrahovej a zabezpečovacej techniky či elektrická zabezpečovacia signalizácia. Na základe poznatkov realizátora preventívnych aktivít a vhodnom presune ich obsahu ku objektu pôsobenia má tento možnosť zabezpečiť svoj majetok takým spôsobom, že potencionalny páchatel', ktorý by sa za iných okolností pokúsil o narušenie objektu od svojho zámeru upustí skôr, než by sa o svoj plánovaný skutok pokúsil. Preventívnu funkciu tak plní už len ten fakt, že bol prakticky inštalovaný zabezpečovací systém, načo sú potencionalni narušitelia zámerne, cielene upozornení. Druhotne v tomto prípade preventívne pôsobí i fakt, že v prípade rozhodnutia páchatel'a svoj zámer uskutočniť i napriek vedomosti o prípadnom

prepojení objektu napríklad na pult centralizovanej ochrany, po spustení poplachového signálu hrozí páchatel'ovi zadržanie zásahovou skupinou k tomuto účelu vytvorenou.

Pre policajta služby poriadkovej polície v tomto prípade vyplýva povinnosť dokázať na základe dostupných informácií a miestnej a osobnej znalosti správne vytipovať objekty, ktoré by sa mohli stať terčom napadnutia zo strany prípadných páchatel'ov protiprávnej činnosti a ich vlastníka včas v rámci realizácie preventívnej metódy policajnej verejno-poriadkovej činnosti upozorniť na hroziace riziká a odporučiť mu možné riešenia a postupy na ich minimalizáciu či úplné odstránenie. Za veľmi vhodné považujeme taktiež v spolupráci s obcou a obecnou políciou inštalovanie kamerových sústav do miest a priestorov možného výskytu protiprávnej činnosti. *Rovnako v zmysle zákona o Policajnom zbore možno za prostriedok využívaný Policajným zborom považovať aj služobného psa.*

➤ **Preventívno-taktické opatrenia**

Tieto opatrenia v sebe obsahujú viacero okruhov možných činností smerujúcich v konečnom dôsledku ku tomu istému cieľu. Ide o činnosť smerujúcu do oblasti organizácie a riadenia výkonu služby najmä u hliadkovej a obchôdzkovej služby. Táto oblasť preventívno-taktických opatrení kladie vysoké nároky na policajta, ktorého pracovnou náplňou je organizovať a riadiť najmä menšie kolektívy napr. (zástupca pre výkon služby, straší referent pre riadenie referentov, straší referent pre riadenie policajnej stanice). Úspešnosť ich činnosti spočíva v schopnosti zhromaždiť potrebné informácie o stave a vývoji bezpečnostnej situácie v jemu pridelenom teritóriu, v ich objektívnom zhodnotení a v následnom zaujatí stanoviska, v zmysle ktorého prerozdelí priority spočívajúce v organizácii a riadení výkonu služby smerom k účelnej ochrane verejného poriadku a ochrane zvereného teritória pred nápadom protiprávnej činnosti.

V **oblasti dohľadu nad miestami a objektmi** ide o dohľad nad miestami, ktoré policajt na základe miestnej znalosti dokáže vyhodnotiť ako miesta možného výskytu policajne relevantnej udalosti. Sú to miesta, kde môže dôjsť ku narušeniu verejného poriadku, miesta možného spáchania protiprávnej činnosti, či miesta, kde sa stretávajú osoby páchajúce protiprávnou činnosťou. Ďalej sú to objekty, ktoré sa môžu stať terčom útoku páchatel'a rôznej protiprávnej činnosti, miesta, kde sa nelegálne obchoduje s vecami pochádzajúcimi z protiprávnej činnosti, miesta kde sú prechovávané veci pochádzajúce z protiprávnej činnosti a pod.

V **rámci oblasti opatrení voči osobám, ktoré sa v minulosti dopúšťali protiprávnej činnosti či osobám vo zvýšenej miere viktímnym** sa uplatňuje tzv. **osobná znalosť** policajta, ktorý na základe skúseností a znalostí z pôsobenia v pridelennej územnej časti obvodu dokáže úspešne predpokladať konanie, pohyb a správanie osôb, ktoré sa v minulosti dopustili protiprávneho konania a ktorých správanie, konanie a styky odôvodňujú predpoklad, že v takomto konaní chcú a budú i naďalej pokračovať. Ďalšími osobami sú osoby, u ktorých je predpoklad zvýšenej viktímnosti (predpoklad, že sa môžu stať obeťou protiprávneho konania) resp. by mohli byť iným navedené na spáchanie protiprávnej činnosti či zneužitie na inú protispoločenskú činnosť. Ide prevažne o osoby maloleté, mladistvé, prestarlé, mentálne retardované, a pod.

V **oblasti realizácie spoločných preventívnych opatrení** účelom opatrení je predchádzanie, odvracanie, prekazenie protiprávných konaní. Táto forma opatrení má komplexný charakter súčinnostných postupov či spolupráce z hľadiska koordinovaného požitia síl a prostriedkov či následných metód (spravidla bývajú do opatrení zapojené viaceré služby či útvary ako i mimorezortné zložky (ide o spoločné preventívne opatrenia zamerané na dopravno-bezpečnostnú činnosť či pátracie opatrenia, opatrenia zamerané proti trestnej činnosti mládeže a pod. V tejto oblasti môže v konečnom dôsledku vyústiť činnosť zúčastnených subjektov i do prvkov represívnych.

➤ **Administratívno-preventívne opatrenia**

Svojom charakterom samostatnú skupinu tvoria i **administratívno-právne preventívne opatrenia**. Ich podstata vyplýva zo zhromaždených relevantných poznatkov odôvodňujúcich reálny predpoklad vzniku policajne relevantnej udalosti na úseku poškodenia či ohrozenia želaného stavu a úrovne verejného poriadku a protiprávnej činnosti a v ich následnom presune vo forme **upozornenia** konkrétnym adresátom, ktorých v tomto prípade predstavujú štátne orgány, organizácie a inštitúcie, orgány samosprávy či právnické a fyzické osoby, na fakty a skutočnosti, ktoré sa akýmkoľvek spôsobom dotýkajú ich činností a ktoré môžu viesť k ohrozeniu alebo porušeniu nimi zabezpečovaných oblastí vzťahujúcich sa na problematiku ochrany verejného poriadku a bezpečnosti. Policajný poriadkový orgán pri plnení jednotlivých úloh dochádza mnohokrát ako prvý do kontaktu s informáciami odôvodňujúcimi prijatie záveru o možnosti vzniku policajne relevantnej udalosti v rizikových oblastiach. A jeho objektívne posúdenie a vyhodnotenie týchto skutočností vytvára prvotný predpoklad ich následného a včasného presunu ku príslušnému adresátovi, ktorý na ich základe dokáže rozhodnúť o ďalšom postupe v záujme zaistenia želaného stavu verejného poriadku a bezpečnosti. Ide napríklad o informácie týkajúce sa nezákonného zhromažďovania osôb s extrémistickými prejavmi či osôb pôsobiacich v športových futbalových fan kluboch a ich zámeroch súvisiacich s ich násilnou protiprávnou činnosťou či narušovaním verejného poriadku na športoviskách. Základnými zásadami pre efektívne uplatňovanie týchto upozornení je včasnosť, objektívne zadefinovanie príčin a podmienok vzniku takýchto udalostí, presvedčivosť a hodnovernosť zosumarizovaných faktov ich úplnosť, konkrétnosť a adresnosť, na základe ktorých dokáže následne príslušný adresát (zvolávateľ, organizátor) prijať adekvátne závery a vykonať zodpovedajúce opatrenia smerujúce k odstráneniu zistených príčin a podmienok vzniku negatívnych dôsledkov.

➤ **Opatrenia na báze rozvíjania efektívnej spolupráce**

Opatrenia založené na báze **rozvíjania efektívnej spolupráce** s ostatnými subjektmi realizujúcimi preventívne aktivity či už sú to orgány štátnej správy samosprávy či právnické alebo fyzické osoby. Uvedená spolupráca môže mať rôznorodú podobu. Najčastejšie sa však týka nasledovných oblastí:

- oblasť vzájomnej výmeny informácií, poznatkov a skúseností z realizácie preventívnych aktivít,
- spoločná analýza a vyhodnocovanie príčin a podmienok protiprávnej činnosti,
- oblasť spoločného plánovania a organizovania preventívnych opatrení,
- vykonávanie preventívnych aktivít spoločnými silami a prostriedkami v záujme čo najefektívnejšieho pôsobenia na adresátov.

Pre príslušníkov služby poriadkovej polície sú najdôležitejšími partnermi najmä samosprávy, kde na základe dobre rozvinutých vzťahov najmä na úseku výkonu obchádzkovej služby a predstaviteľov obcí a miest možno účelne a efektívne spoločným pôsobením na ciele oblasti preventívnych aktivít dosahovať veľmi dobré výsledky (preventívne projekty nasmerované na seniorov, či alkoholovú či drogovú závislosť mládeže a pod.).

➤ **Výchovno-propagačné a osvetové opatrenia**

Poslednú oblasť tvoria **výchovno-propagačné a osvetové opatrenia**, pri ktorých ide o:

- prehľbovanie právneho vedomia občanov a ich usmerňovanie vedúce k dobrovoľnému uvedomenému dodržiavaniu zákonov,
- cielené zoznamovanie občanov s úlohami a pôsobením policajného zboru a cielenú propagáciu spoločenského poslania a zvyšovania autority Policajného zboru u občianskej verejnosti,
- zapájanie občanov do boja proti kriminalite a iným protispoločenským aktivitám.¹³

V tomto procese zohráva významnú úlohu i možnosti zapojiť do preventívnych aktivít médiá či už je to na báze regionálneho rozhlasu či mestskej televízie, ak takáto funguje, poprípade zapojiť i médiá s celorepublikovou pôsobnosťou pri projektoch celoplošného charakteru či v prípadoch upozorňujúcich na konkrétny problém mimoriadnej dôležitosti. Tu však možno hovoriť o istých rysoch spadajúcich do realizácie profylaktických aktivít.

Realizačná podoba opatrení tohto druhu môže mať rôznu podobu, v rámci ktorej sa uskutočňuje pôsobenie na verejnosť či konkrétnych špecifických adresátov. Najčastejšie však majú tieto *výchovno-presvedčovacie aktivity* podobu *prednášok, besied, rozhovorov, pohovorov, diskusií, aktivov a pod.*, ktorými sú prezentované v podmienkach Policajného zboru smerom ku vybraným adresátom vo forme *projektov*, v ktorých sú obsiahnuté a detailne špecifikované konkrétne problematické oblasti, na ktoré je potrebné vo zvýšenej miere koncentrovať pozornosť jednotlivých adresátov.

Pri výkone aktivít výchovno-osvetového a propagačného charakteru treba vychádzať z faktu, že ide o aktivity nesmierne dôležité, nakoľko sa pôsobí na väčšie skupiny adresátov, nezriedka i na skupiny masového charakteru. Preto je zřejmé, že samotným realizátorom týchto aktivít musí byť subjekt vysoko fundovaný v predmetnej oblasti, skúsený, odborne zdatný, komunikatívny a vysoko empatický, ktorý dokáže správne zvoliť jednak formálnu ako i obsahovú štruktúru vykonávaných aktivít, ktorou si dokáže získať pozornosť a dôveru adresátov, ktorým dokáže v primeranej podobe objasniť podstatu a závažnosť hroziaceho nebezpečenstva a následne navrhnúť reálne možné spôsoby konania a postupy pri riešení reálne vzniknutých situácií.

V súčasnej dobe sú realizované v súčinnosti s príslušnými pracovníkmi okresných a krajských riaditeľstiev Policajného zboru ako i v súčinnosti s pracovníkmi duchovnej a pastoračnej služby ministerstva vnútra slovenskej republiky napríklad nasledujúce projekty- Tvoja správna voľba, Póla radí deťom, Emka to vie či najkomplexnejší projekt Správaj sa normálne.

Veľmi dôležitú úlohu v úspešnosti realizácie preventívnej metódy policajnej verejno-poriadkovej činnosti zohráva prístup realizátora a jeho schopnosť získať si dôveru u cieľovej skupiny adresátov, ku ktorým realizácia preventívnych aktivít smeruje. Nevhodne zvolený prístup, či v nadväznosti na obsahovú stránku alebo formu prezentácie, môže odradiť adresátov a naopak vhodne zvolený prístup i forma a obsah realizácie môže mať za následok vyvolanie živého záujmu adresátov a tým v konečnom dôsledku i pozitívny vplyv na vývoj bezpečnostnej situácie.

Z hľadiska aplikačnej roviny využitia služobného psa ako prostriedku využívaného Policajným zborom pri plnení jednotlivých úloh v zmysle zákona nemožno opomenúť i jeho využitie i v rámci výchovno-propagačných a osvetových preventívnych opatrení

---

¹³ MACEK, P. a kol. Praha 2008, Pořádková činnost policie. Obecná část. s. 52-55.

3. Aplikčná rovina využitia psa ako prostriedku preventívnej činnosti

Ako sme už vyššie uviedli Policajný zbor nepôsobí pri plnení zákonom stanovených úloh iba represívnou formou, ale aj a malo by to byť jeho prioritou **metódou preventívnou**. Jedným z účinných nástrojov **preventívnej činnosti**¹⁴ Policajného zboru sú ako sme už vyššie konštatovali služobné policajné psy, ktoré smerom k verejnosti pôsobia mnohými spôsobmi a ktoré spoločenská mienka prijíma pozitívne v zmysle ochrany jej bezpečnosti.

Výrazné psychologické pôsobenie psa na potenciálnych páchatel'ov trestných činov je empiricky dokázané a využívané v každodennej služobnej praxi. Je všeobecne známe, že niektorí ľudia zvlášť citlivo reagujú na prítomnosť psa a ich konanie je priamo determinované jeho blízkosťou. Správanie sa osoby ovplyvňuje zvierajú často do takej miery, že zamedzí jeho prípadnému protiprávnemu konaniu.

Úlohu preventívneho pôsobenia policajných psov na potenciálnych páchatel'ov trestnej činnosti si plne uvedomovali aj československí autori, ktorí publikovali prvé odborné príručky o problematike policajnej kynológie v dvadsiatych rokoch minulého storočia. Napríklad Jurka (1924) uvádza: „...už len samotná prítomnosť policajného psa má veľký morálny účinok na podozrivé individua, ktoré policajnému psovi nedôverujú a od mnohého nezákonného počinu z obavy pred vypátraním psom upustia. Doterajšie skúsenosti ukázali, že sa na miestach (a v ich okolí), kde bol umiestnený policajný pes sa počet krádeží a iných trestných činov znížil. Ako náhle však bol pes odstránený, trestné činy boli opäť na dennom poriadku.“

---

¹⁴ ĎURIŠIN, V., Košice 2020. Systém policajnej kynológie. Košice, s. 403.

Obr. 1 a obr. 2: Prezentácia činnosti služobnej kynológie medzi mládežou (Foto: Vladimír Benko/MV SR)

Policajné psy pôsobia preventívnou formou v **hliadkovej činnosti**¹⁵ najmä na rôznych verejných, kultúrno-spoločenských a športových podujatiach, na ktorých často len svojou prítomnosťou zabránia mnohým výtržníkom páchať nielen rôzne priestupky, ale často i trestné činy. Neraz stačí, ak napríklad stojí psovod s imponantne vyzerajúcim psom pred potenciálnymi narušiteľmi verejného poriadku - dosiahne väčší účinok, než napríklad kordón zložený z tzv. ťažkoodencov. Obdobne pôsobia psy na rôznych miestach, kde častejšie dochádza k porušovaniu zákonov, a tým k zvýšenej kriminalite, napr. v objektoch dopravných uzlov (autobusové stanice, železničné nádražia, letiská a pod.) Služobné psy si aj bez agresívneho správania, to znamená najmä svojím výzorom, ostražitosťou a rozhodnosťou vynucujú u možných páchatel'ov protiprávnej činnosti a narušovateľov verejného poriadku prirodzený rešpekt a odradia ich od protispoločenských aktivít. Služobné psy na základe operatívneho poznatku nasadia na danom mieste a v danom čase tam, kde sa bude v priebehu spoločenskej akcie pohybovať veľké množstvo ľudí, ktorých môže bezprostredne ohroziť narušenie verejného poriadku, prípadne teroristický útok.

¹⁵ ĎURIŠIN, V., Košice 2020. Systém policajnej kynológie. s. 403

Pôsobenie psa ako preventívneho prostriedku **strážnej služby** zohráva z pohľadu taktiky použitia významnú úlohu. Umiestnenie psa v stráženom priestore preventívne predchádza narušeniu objektu a priamemu napadnutiu strážnej služby a psychologicky odradí narušiteľa od vykonanie útoku.

V záujme preventívneho ovplyvňovania vývoja **kriminality** a jej objasňovania sa pozornosť policajnej kynológie sústreďuje aj na propagáciu činnosti Policajného zboru a zvyšovanie dôveryhodnosti Policajného zboru u občanov Slovenskej republiky. Z tohto hľadiska má veľký význam vo vzťahu k verejnosti účasť policajnej kynológie na rôznych propagačných akciách, ako sú Deň polície, Medzinárodný deň detí a iné. S účasťou širokej verejnosti sú prezentované ukážky činnosti policajnej kynológie, činnosť záchranárskeho modulu psodov, zadržanie nebezpečného ozbrojeného páchatela, zlaňovanie služobného psa z vrtuľníka s následným zadržaním páchatela, vyhľadanie, označenie a zneškodnenie nastroženého výbušného systému pomocou špeciálne cvičeného psa, ako aj predvedenie mladých služobných šteniat odchovaných v policajnom chove.

Nemenej významné sú aj aktivity vyplývajúce z rôznych medzinárodných a národných programov, napríklad v boji proti drogám a pod. V rámci rozličných projektov sa vykonávajú v materských a základných školách, ale aj v stredných odborných školách prednášky spojené s konkrétnymi ukážkami vyhľadávania drog, výbušnín a zbraní policajnými psami.

Dôležitý je tiež edukačný vplyv policajnej kynológie, najmä u detí a mládeže¹⁶.

Pozitívny ohlas majú predovšetkým v školách rôzne formy prednášok a odborných seminárov spojených s prezentáciou policajnej práce pri vyhľadávaní vzoriek drog a výbušnín policajnými psami. Mladí ľudia majú možnosť oboznámiť sa aj s ukážkami cvikov poslušnosti, vyhľadania ukrytej osoby, zadržania osoby a ďalších špeciálnych kynologických činností (napríklad vyhľadanie strelných zbraní, tabaku, akcelerátorov horenia, peňazí a pod.). Obdobne akčne a pritom zároveň preventívne pôsobia psy na školopovinnú a adolescentnú mládež v rámci požiadaviek štatutára, resp. zriaďovateľa organizácie, napríklad základnej alebo strednej školy, o vykonanie odborných prednášok týkajúcich sa trestno-právnej zodpovednosti majiteľa, či držiteľa psa. Predmetom kynologických prezentácií je správanie sa agresívnych psod, ktoré môžu svojim konaním spôsobiť človeku zranenie, prípadne škodu na majetku. Policajný kynológ vysvetlí ako sa má človek účinne brániť pri stretnutí s agresívnym psom v zmysle inštitútu krajnej núdze, a tiež akým spôsobom môže oddeliť od seba dvoch útočiacich psod. Názorne predvedie taktiku takéhoto postupu a upozorní na najčastejšie chyby, ktorých sa dopúšťajú ľudia z dôvodu neznalosti základov etológie psod. V tejto súvislosti policajný expert upozorní ako je dôležité nevstupovať priamo do perimetra medzi sebou zápasiacich zvierat, nevkladať ruky do priestoru psích tlám a nesnažiť sa odtrhnúť psod od seba držiac ich pritom za obojky. Názorne pritom ilustruje ako, v spolupráci s druhým majiteľom, psod od seba oddeliť, držiac ich súčasne za zadné končatiny a iné.

---

¹⁶ ĎURIŠIN, V., Košice 2020. Systém policajnej kynológie. s. 404.

Obr.3,4,5: Deti s policajným psovodom a psom (Foto: Vladimír Benko/MV SR)

Nezanedbateľná je aj prezentácia služobnej kynológie v printových a elektronických médiách. Táto oblasť ponúka široký priestor k popularizácii policajnej kynológie v rámci všeobecnej prevencie kriminality a tiež v jej v špecifickom ponímaní v boji proti konkrétnej trestnej činnosti, napríklad na úseku výroby, distribúcie, prechovávaní, pašovania a predaja drog¹⁷ a iných nebezpečných látok.

V rámci popularizácie policajnej kynológie na medzinárodnom poli mali veľký ohlas u odbornej a laickej verejnosti aj prvé Majstrovstvá Európy policajných psov na detekciu drog zorganizované Policajným zborom.

Záver

Autori vedeckej štúdie „*Služobný pes ako aplikačný prostriedok preventívnej metódy policajnej verejno-poriadkovej činnosti*“ zastávajú názor že služobné psy sú nielen nenahraditeľnými pomocníkmi pri ochrane zdravia, života a majetku občanov, ale aj pri preventívnom pôsobení na verejnosti, najmä pred detskou populáciou a mládežou. Práve v prostredí medzi mladými ľuďmi pomáhajú tieto zvieratá formovať pozitívny vzťah k Policajnému zboru a súčasne vytvárajú negatívny postoj k rôznym protispoločenským javom a trestnej činnosti. Vzájomná previazanosť využitia služobnej kynológie a realizácie policajnej verejno-poriadkovej činnosti predstavuje dlhoročný fungujúci vzťah prostredníctvom ktorého sú plnené nielen úlohy v zmysle zákona o Policajnom zbore, ale ako uvádzajú autori vedeckej štúdie sú vytvárané pozitívne vzťahové premostenia medzi policajtami vykonávajúcimi policajnú-verejno poriadkovú činnosť a verejnosťou. I týmto spôsobom možno upevňovať vzťahy medzi Policajným zborom a verejnosťou a budovať dôveryhodnosť Polície.

Literatúra

1. BERŽI, L.. 1996. Teória policajno-bezpečnostných služieb, všeobecná časť, Bratislava. ISBN 80-88751-93-4, 244 s.
2. ĎURIŠIN, V., Systém policajnej kynológie, Košice 2020, ISBN 978-80-8077-669-5, 458 s.
3. CHOMA, P., Bratislava 1996. Poriadková činnosť polície, III diel, ISBN 80-88751-69-1, s. 33.
4. MACEK, P. a kol. Praha 2008. Pořádková činnost policie, obecná část, druhé upravené vydání. s. 68.
5. METEŇKO J., výskumná úloha 3/2004 – Metódy výskumu a vývoja policajných činností (výsk. VVÚ 130).
6. Stratégia prevencie kriminality a inej protispoločenskej činnosti v SR na roky 2012-2015.
7. Zákon o Policajnom zbore č. 171/1993 Z. z. v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 583/2008 Z. z. o prevencii kriminality a inej protispoločenskej činnosti

---

¹⁷ ĎURIŠIN, V., Košice 2020. Systém policajnej kynológie. s. 405.

